

LA POLÍTICA I LA CIÈNCIA

Francisco Tomàs Vert

Quan es produeixen canvis en els governs dels països, les dones i els homes que dediquem la nostra activitat intel·lectual a la investigació, és a dir, al progrés del coneixement científic, demanem amb urgència als nous governs la definició d'una política científica que es dirigeix a millorar els recursos i les condicions en què es desenvolupa l'activitat científica en el nostre país. Un

dels condicionants que solem reclamar com a definitori d'aquesta política científica és un escrupolós respecte a la llibertat de l'investigador per a la selecció del seu camp de treball. És cert que l'extraordinari progrés del coneixement científic que va culminar en el segle XX –les arrels del qual caldria situar en el Renaixement–, es degué fonamentalment al treball intel·lectual i a les observacions de persones a les quals únicament movia la inquietud per saber i interpretar l'univers; va quedar “per a altres” la utilització dels coneixements que ells van aportar o van descobrir. Amb excepcions, aquests grans genis de la humanitat només demandaven els recursos necessaris per a la seua manutenció i per a poder realitzar els seus experiments modestos però genials.

En els nostres dies, el marc en què es realitza la investigació ha canviat substancialment. El desenvolupament del coneixement i la complexitat que ha adquirit demanen cada vegada més recursos, tant humans com materials, en el progrés de la investigació. Aquests recursos han de ser finançats per la societat i essencialment per la major potència econòmica d'aquesta, constituïda pels poders públics. I és precisament per això que necessàriament la política en fa present en el món de la ciència, en el món de la investigació. En un món on els recursos són limitats, la societat, els governs, decideixen quines són les línies sobre les quals ha de fer-se el major esforç investigador i en quina ha d'aplicar-se la major quantitat de recursos. Es pot pensar que, en una societat democràtica, els governs decidiran sobre aquelles línies que redunden en el major benefici per al poble, per a la societat en el seu conjunt, i s'hi invertirà

«ELS CIENTÍFICS NO RENEGUEM DE L'EXISTÈNCIA D'UNA POLÍTICA CIENTÍFICA, TOT AL CONTRARI, LA RECLAMEM. COM A CIUTADANS QUE SOM DE LA POLIS ASSUMIM QUE EL NOSTRE TREBALL I EL NOSTRE ESFORÇ ES DEUEN A LA SOCIETAT EN QUÈ VIVIM, I EN LA QUAL HAN D'APLICAR-SE»

en major mesura. Això no sempre és així, perquè no hauríem d'anar molt lluny per apreciar l'esforç econòmic que s'aplica en el món a la investigació relacionada amb la indústria armamentística. Però fins i tot en el cas més generós o més favorable, si es vol, una política dirigida a una utilització pràctica del coneixement pot divergir de l'interès del progrés científic en si mateix. I això

porta a una de les primeres disfuncions que avui dia s'aprecien en la nostra societat moderna quan es confonen les polítiques científiques amb les tecnològiques, o s'identifiquen ambdues sota un únic epígraf. Les segones són eminentment utilitaristes; les primeres haurien de procurar en tots els casos que la societat, la nostra societat moderna, mantinguera la inquietud intel·lectual pel descobriment i la interpretació de l'univers, sense la qual cosa seria impossible aplicar res.

Els científics no reneguem de l'existència d'una política científica, tot al contrari, la reclamem. Com a ciutadans que som de la polis assumim que el nostre treball i el nostre esforç es deuen a la societat en què vivim, i en la qual han d'aplicar-se. Precisament per això entenem que el coneixement ha d'estar present en l'essència de la societat. I per això sempre reclamem el necessari suport al nostre treball, i ens resistim enfront de l'argument de “qui paga mana”, cada vegada més freqüent en l'ànim de molts polítics.

I també hem d'estar vigilants davant de situacions i iniciatives que van més enllà del que hauria de ser una política científica de govern, per a passar a utilitzar la ciència com un instrument al servei d'una opció política o una altra, governant o no, en el debat quotidià. El coneixement científic és, ha estat sempre, fruit de la raó, de l'observació de l'univers, i de la discussió entre els membres de la comunitat científica. Les teories científiques han estat “provades” o comprovades per l'experiència o, al seu torn, han permès interpretar fets i fenòmens. Tot això constitueix l'entrellat que sense cap gènere de dubtes és consubstancial i característic de l'espècie humana. No pot utilitzar-se com un instru-

© Miguel Lorenzo

«ENS TROBEM QUE UN GOVERN AUTONÒMIC D'UN PARTIT BLOQUEJA LA INVESTIGACIÓ REALITZADA PER UN GRUP INVESTIGADOR, EL QUAL REP SUPORT D'UN ALTRE GOVERN D'UN PARTIT POLÍTIC OPOSAT, EL QUAL AL SEU TORN BLOQUEJA EL TREBALL D'UN SEGON GRUP INVESTIGADOR QUE REP EL SUPORT DEL PRIMER GOVERN»

ment o una arma llancívola en una baralla política, cultural o religiosa.

Per això, causa estranyesa o perplexitat la creixent postergació de l'evolucionisme als Estats Units, contraposant-li el creacionisme, per la pressió de polítiques basades en confessions religioses fonamentalistes cada vegada més presents en aquella societat. O, des d'una perspectiva molt més pròxima, quan semblava que les dificultats ètiques o morals que s'atribuïen a la investigació amb cèl·lules troncales (*stem cells* o cèl·lules mare), eren superades per les polítiques dels governs, ens trobem que un govern autonòmic d'un partit bloqueja la investigació realitzada per un grup investigador, el qual rep suport d'un altre govern d'un partit polític oposat, el qual al seu torn bloqueja el treball d'un segon grup investigador que rep el suport del primer govern. Molt millor hauria estat que tots dos governs hagueren donat suport simultàniament i solidàriament a l'esforç convergent dels dos equips, en comptes d'utilitzar el tema com a lluita partidària.

Per acabar, resulta incompreensible que en el tristament llarg, tediós i mal anomenat "conflicte lingüístic" en el nostre país, en què la ciència filològica ja fa temps que va emetre el seu dictamen, es parle fins i tot de promulgar lleis, pensant que la força dels vots, base de tot sistema democràtic, té la legitimitat suficient per a modificar allò que la ciència ha mostrat de manera irrefutable. Correm el risc de reproduir aquella penosa sentència que es va produir fa prop de quatre-cents anys mitjançant la qual s'obligava a Galileo Galilei a retractar-se de la veritat científica que havia descobert respecte del moviment de la Terra al voltant del Sol perquè "altrament aniria contra la veritat revelada que Josuè va detenir el Sol". Quatre-cents anys després, una eternitat, el mateix poder que el va condemnar no va tenir més remei que rectificar i va anul·lar aquella condemna, amb la consegüent pèrdua d'autoritat moral.

Tinguem en bona hora polítiques científiques en profit de la nostra societat i dels nostres governs. Polítiques que potencien la investigació, il·lusionen les noves generacions i redunden en el progrés i benefici de la nostra societat. No oblidem que és necessària la investigació en tots els camps del coneixement, incloent-hi les humanitats i les ciències socials. Allunyem d'aquestes polítiques qualsevol temptació d'instrumentalització de la ciència en benefici partidista, i prestem una atenció especial a la investigació bàsica, sobre la qual es fonamenta la investigació aplicada, la tecnologia i el desenvolupament. ☺

Francisco Tomás Vert. Rector de la Universitat de València.